

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał A. B. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 stycznia 2015 r. w kwocie 11335,63 zł i odsetek za okres od 3 stycznia 2014 r. do 15 kwietnia 2015 r. tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 979,22 zł z powodu osiągnięcia przychodu. W uzasadnieniu wskazano, że osobie uprawnionej do emerytury i renty z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej w przypadku osiągnięcia przez nią przychodu – niezależnie od jego wysokości – przysługuje tylko jedno świadczenie wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

/decyzja – k. plik II akt ZUS/

W odwołaniu z dnia 18 maja 2015 r. wnioskodawca A. B. wskazał, że decyzja ZUS jest dla niego krzywdząca. Wskazał, że w firmie Ochrony Mienia (...) pracował do dnia 31 listopada 2014 r. pobierając jednocześnie świadczenia z ZUS. Podał, że z pisma o z dnia 15 kwietnia 2015 r. dowiedział się, że takich dochodów nie można łączyć ze świadczeniem emerytalno – rentowym.

/odwołanie – k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie od decyzji dnia 25 maja 2015 r. organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

/odpowiedź na odwołanie – k. 3/

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 5 marca 2001 r. ZUS przyznał wnioskodawcy A. B. emeryturę od dnia 12 stycznia 2001 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wpłata świadczenia została zwieszona z uwagi na fakt, wnioskodawca kontynuował zatrudnienie.

/decyzja – k. 13 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 5 marca 2001 r. ZUS przyznał wnioskodawcy rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na stałe.

/decyzja – k. 14 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 10 lipca 2001 r. ZUS przeliczył wnioskodawcy emeryturę i wskazał, że emerytura będzie powiększona o kwotę określoną w odrębnej decyzji z tytułu zbiegu z rentą z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Renta jest zmniejszana o połowę.

/decyzja – k. 22 plik I akt ZUS/

Wnioskodawca w piśmie z dnia 14 listopada 2002 r. został pouczony, o wejściu w życie z dniem 1 stycznia 2003 roku ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673) oraz o zmianach wynikających z w/w ustawy. Wskazano, że na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych istnieje możliwość pobierania tzw. półtorakrotnego świadczenia tj.:

- renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową powiększonej o połowę emerytury, albo

- emerytury powiększonej o połowę renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową

wyłącznie dla świadczeniobiorców, którzy nie osiągają przychodu – bez względu na jego wysokość.

Powyższe pismo zostało wysłane odwołującemu przesyłką poleconą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Na zwrotnym potwierdzeniu doręczenia przesyłki widnieje wpis o jej doręczeniu w dniu 12 grudnia 2002 roku.

/informacja wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 38 – 39 plik I akt ZUS/

Następnie ubezpieczony złożył w dniu 21 marca 2006 r. wniosek o emeryturę w związku z ukończeniem 65 lat.

/wniosek – k. 1 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 2 maja 2006 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 1 marca 2006 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

/decyzja – k. 19 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 2 maja 2006 r. ZUS przeliczył ubezpieczonemu rentę od 1 marca 2006 r. wskazał, że renta będzie wypłacana w zbiegu z emeryturą. Podał, że emerytura będzie wypłacana w wysokości 100% i będzie powiększona o rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, zmniejszoną do połowy.

/decyzja – k. 17 plik II akt ZUS/

W/w decyzje zawierały pouczenie, że w pkt V, które stanowi, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch lub więcej świadczeń emerytalno – rentowych organ rentowy wypłaca jedno ze świadczeń – wyższe lub wybrane przez emeryta lub rencistę. Zasada wypłaty jednego świadczenia nie dotyczy zbiegu uprawnień do emerytury z rentą z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy albo chorobą zawodową, przysługującą z ubezpieczenia wypadkowego, chyba że rencista osiąga przychód bez względu na jego wysokość.

/decyzja – k. 17 plik II akt ZUS, decyzja – k. 19 plik II akt ZUS/

Wnioskodawca w dniu 4 marca 2015 r. złożył w organie rentowym zaświadczenie, z którego wynikało, że okresie od 1 stycznia 2014 r. do 17 stycznia 2015 r. A. B. był zatrudniony w Agencji Ochrony (...) Sp. z o.o. w Ł. na stanowisku pracownika ochrony – portiera na podstawie umowy zlecenie. Otrzymywał on wynagrodzenie w wysokości 100 zł brutto miesięcznie. Od wynagrodzenia były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne.

/zaświadczenie – plik II akt ZUS, zgłoszenie do ubezpieczeń – k. 14 -15/

Zaskarżoną decyzją z dnia 15 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał A. B. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 stycznia 2015 r. w kwocie 11335,63 zł i odsetek za okres od 3 stycznia 2014 r. do 15 kwietnia 2015 r. tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 979,22 zł z powodu osiągnięcia przychodu.

/decyzja – plik II akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, które nie budzą wątpliwości co do ich wiarygodności i które nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 748, z późn. zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Zgodnie zaś z ust. 2 pkt 1 w/w przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

W ustępie 4 i 5 cytowanego przepisu ustawodawca określił, za jaki okres można skutecznie żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. I tak nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji.

Dodatkowo zgodnie z art. 104 ust. 1 analizowanej ustawy prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6.

W myśl wspomnianego wyżej ust. 2 za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności, z uwzględnieniem ust. 3.

Stosownie do przywołanego ust. 3 przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również do emerytów i rencistów osiągających przychód z tytułu działalności wykonywanej za granicą.

Zgodnie z art. 6 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. , poz. 121 z późn. zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

Ponadto zgodnie z treścią art. 26 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1242) sobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru: przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo emeryturę powiększoną o połowę renty.

Natomiast w myśl ust 3 przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezależnie od wysokości tego przychodu.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 31 stycznia 2006 roku (K 23/03, OTK-A 2006, nr 1, poz. 8) uznał, że art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Strona odwołująca nie kwestionowała w niniejszym postępowaniu okresu za jaki organ rentowy zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, ani też kwoty określonej zaskarżoną decyzją. Twierdziła jedynie, że była przekonana, że ma zawartą umowę o dzieło. Bezspornym w tej sprawie jest okoliczność, że

odwołujący poinformował o ZUS o wiążącej go umowie zlecenia z Agencją Ochrony (...) z o.o. w Ł. dopiero w marcu 2015 r. tj. po zakończeniu obowiązywania umowy. .

Ponadto Sąd ustalił, iż odwołujący był pouczany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o obowiązku informowania organu rentowego w celu ustalenia, czy zachodzą okoliczności powodujące zawieszenie prawa do emerytury lub renty albo wytrzymanie wypłaty lub zmniejszenie wysokości świadczenia o osiągnięciu przychodu i jego wysokości, łącznej kwocie przychodu osiągniętego w roku kalendarzowym lub w poszczególnych miesiącach. Ponadto w doręczanych wnioskodawcy decyzjach była informacja, iż osoba która nienależnie pobrała świadczenia zobowiązana jest do ich zwrotu oraz definicja nienależnie pobranego świadczenia. W decyzjach tych znajdowało się również pouczenie o zobowiązaniu emeryta lub rencisty do powiadomienia organu rentowego o wszelkich okolicznościach mających wpływ na prawo i wysokość świadczeń wskazanych w pouczeniu w decyzji przyznającej emeryturę lub rentę oraz w decyzjach o przeliczeniu lub podwyższeniu świadczenia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych pouczył ponadto odwołującego odrębnym pismem o możliwościach pobierania świadczenia zbiegowego, tj. emerytury i renty z tytułu wypadku przy pracy wyłącznie wówczas, gdy nie osiąga on żadnego przychodu i to bez względu na jego wysokość. Pouczenie takie było zawarte nie tylko w piśmie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 listopada 2002 roku, przesłanym wnioskodawcy pocztą, ale i w kolejnych decyzjach o ponownym ustaleniu wysokości świadczenia. Jak wynika z dat decyzji stosowne pouczenie było doręczane odwołującemu co najmniej raz w roku.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego warunkiem uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części). Pouczenie o takich okolicznościach nie może odnosić się indywidualnie do pobierającego świadczenie, gdyż nie da się przewidzieć, które z różnorodnych okoliczności wystąpią u konkretnego świadczeniobiorcy. W tym sensie wystarczające jest przytoczenie przepisów określających te okoliczności. Jednakże pouczenie musi być na tyle zrozumiałe, aby pobierający świadczenie mógł je odnieść do własnej sytuacji. Ponieważ pouczenie dotyczy zmian w stanie faktycznym i prawnym w stosunku do stanu istniejącego w dacie przyznania świadczenia, pobierający świadczenie musi mieć możliwość skonfrontowania zmian, jakie zaszły w jego przypadku, z treścią pouczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 roku, sygn. akt I UK 394/07, LEX nr 494135, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 roku, sygn. akt I UK 161/05, publ. OSNP 2007/5-6/78)

Dla zastosowania art. 26 ust. 3 ustawy z 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wypadkowej kluczowe jest zatem ustalenie, że osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów, w okresie pobierania tych zbiegających się świadczeń osiąga jakikolwiek przychód rozumiany wedle zasad z ustawy emerytalnej, z którym łączy się obowiązek ubezpieczenia społecznego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 roku, sygn. II UZP 1/05, OSNP 2005/14/213, LEX nr 147901).

Z treści przepisu art. 26 ust. 3 wynika, że przychód z powyższego tytułu powoduje skutki przewidziane przez ustawodawcę wówczas, gdy przychód osiąga osoba uprawniona do pobierania zbiegu świadczeń, a zatem, jeśli mając do niego prawo - jednocześnie pozostaje w zatrudnieniu (lub prowadzi działalność wymienioną w przepisie art. 104 ust. 2 ustawy emerytalnej) i osiąga z tego tytułu przychód. Przychód zatem w rozumieniu przepisu art. 26 ust. 3 ustawy wypadkowej jest nim tylko wówczas, gdy osiągniany jest z tytułu zatrudnienia świadczonego w okresie pobierania świadczeń, co wynika zarówno z wykładni gramatycznej omawianych przepisów obu ustaw jak i wykładni celowościowej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 października 2006 r., sygn. akt III AUa 1414/05, LEX nr 310469).

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że wnioskodawca w spornym okresie pobierał wynagrodzenie w wysokości 100 zł miesięcznie.

Wobec powyższego w ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki z przytoczonego wcześniej art. 138 ust. 2 pkt 1. Dla przyjęcia podstaw w nim wskazanych wymagane jest wykazanie dwóch przesłanek. Pierwsza polega na wypłaceniu świadczeń, mimo zaistnienia okoliczności powodujących ich ustanie, zawieszenie lub ustanie. W związku z czym należy wskazać, iż organ rentowy słusznie przyjął w zaskarżonej decyzji, iż brak było podstaw do pobierania przez wnioskodawcę, zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową w zbiegu z emeryturą (z ograniczeniem do półtorakrotności tych świadczeń), ust. 3 tego przepisu wyłącza bowiem przedmiotowy zbieg w przypadku osiągnięcia przychodu, co zostało potwierdzone w toku postępowania. Druga przesłanka dotyczy zaś wykazania, że osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania, która to okoliczność została przez Sąd zbadana i nie była nawet kwestionowana przez skarżącego.

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, że w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do 17 stycznia 2015 r. wnioskodawca osiągał przychód z tytułu wiążącej go umowy zlecenia.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art.477¹⁴ § 1 kpc, odwołanie wnioskodawcy jako niezasadne oddalił, o czym orzekł w sentencji.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy.